Till Klimat- och näringslivsdepartementet

Ert Dnr: KN2026/01597

Promemorian Nationellt förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter

Sammanfattning

PFAS, så kallade evighetskemikalier, bryts ned extremt långsamt i naturen och kan orsaka allvarliga skador på människors hälsa och den biologiska mångfalden. Att stoppa spridningen av dessa ämnen är därför en avgörande miljö- och folkhälsofråga. Vi kan inte acceptera att skadliga kemikalier sprids i vår vardag och riskerar att förorena vårt dricksvatten i generationer framöver. Istället för att i efterhand hantera konsekvenserna genom kostsamma reningsåtgärder måste vi agera förebyggande och stoppa föroreningarna vid källan, innan de når naturen och vårt dricksvatten.

Stockholms stad välkomnar att Sverige föreslås gå före EU och införa ett nationellt förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter från 2028. *Stockholms stad tillstyrker* promemorians samtliga förslag. *Stockholms stad anser* samtidigt att den föreslagna regleringen är för begränsad för att på allvar komma åt problemet, och att fler produktgrupper, inte minst möbler, textilier och mattor, bör omfattas. Vidare bör reglerna gälla oavsett om produkterna köps av privatpersoner eller används i exempelvis förskolor, skolor och vårdverksamheter. Barn och andra sårbara grupper ska inte riskera att utsättas för skadliga kemikalier bara för att produkterna köps in av en verksamhet. Här har vi en möjlighet att gå längre än EU:s minimikrav för att göra verklig skillnad för att minska spridningen av PFAS, skydda våra vattenresurser och förebygga framtida hälsorisker och kostnader.

Stockholm stad anser vidare att det är viktigt att undantagen utformas så att de inte öppnar kryphål för fortsatt användning av PFAS, samtidigt som återbruk och återvinning främjas. Undantag för skyddsutrustning bör begränsas till de fall där PFAS verkligen behövs och fullgoda alternativ saknas. Förbudet måste dessutom följas av tydliga regler, fungerande tillsyn och tillräckliga resurser för att säkerställa att det får verklig effekt.

En bredare utfasning av PFAS, både nationellt och inom EU, är nödvändig för att skydda vår miljö, vårt vatten och vår hälsa.

Stadshuset
Ragnar Östbergs Plan 1
105 35 Stockholm

Ställningstaganden

3.1 Sverige bör gå före EU och förbjuda PFAS i vissa konsumentprodukter

Stockholms stad tillstyrker förslaget om att Sverige ska gå före EU och förbjuda PFAS i vissa konsumentprodukter. Eftersom PFAS är mycket svårnedbrytbara kommer fortsatt tillförsel att leda till ökade halter i miljön med risk för skadliga effekter på människors hälsa och den biologiska mångfalden. *Stockholms stad anser* därför att det är angeläget att Sverige, liksom Danmark och Frankrike, går före EU med ett förbud mot PFAS i vissa konsumentprodukter. Stockholms stad betonar samtidigt vikten av att ett bredare förbud mot PFAS införs så snart som möjligt.

3.2. Det nationella förbudet mot PFAS ska gälla vissa konsumentprodukter

Stockholms stad tillstyrker förslaget om att det nationella förbudet ska gälla kläder och skor, impregneringsmedel för kläder och skor, kosmetiska produkter, köksredskap som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel och skidvalla.

Stockholms stad noterar att förslaget exkluderar exempelvis vissa varor och produkter inom textil-, möbel-, läder-, kläd- och mattindustrin (TULAC), och att den del som inte omfattas utgör en betydande utsläppskälla på ca 4 500 ton/år. Denna volym är mångdubbelt större än de övriga produktkategorier som föreslås inkluderas. *Stockholms stad anser* att promemorian inte tillräckligt tydligt redovisar skälen till att vissa produkter inte omfattas av förslaget till förbud. *Stockholms stad anser* att även försäljning av möbler med PFAS-behandlade textilier samt hemtextil såsom gardiner och mattor bör omfattas.

Stockholms stad anser att begreppet konsument, som i promemorian definieras som ”en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet”, är onödigt smal och att det är en brist att inköp till olika typer av verksamheter faller utanför förbudet. Exponeringen för PFAS är densamma för barn, vårdtagare och anställda oavsett om produkten är inköpt av en privatperson, en kommunal instans eller en privat verksamhetsutövare.

3.3 De gränsvärden som föreslås på EU-nivå ska gälla för det nationella förbudet

Stockholms stad tillstyrker förslaget om att de gränsvärden som föreslås på EU-nivå ska gälla för det nationella förbudet. Förbudet

ska gälla om koncentrationen av PFAS, mätt i homogent material, är minst 25 µg/kg för enskilda icke-polymera PFAS, 250 µg/kg för summan av icke-polymera PFAS och 50 mg/kg för summan av alla PFAS.

Stockholms stad anser samtidigt att begreppet ”homogent material” är otydligt och skulle behöva preciseras för att säkerställa en korrekt tillämpning. För produkter som består av flera olika materiallager, såsom köksredskap med non-stickbeläggning eller skor och kläder med vattentäta membran, bör det framgå att gränsvärdena ska tillämpas på det specifika delmaterialet (beläggningen respektive membranet) och inte på produkten i dess helhet.

3.5 Begagnade produkter, kläder av återvunnet material och personlig skyddsutrustning ska undantas från förbudet

Stockholms stad tillstyrker förslaget om att förbudet inte ska gälla kläder som innehåller minst 20 procent återvunnet material som kommer från avfall från slutanvändare, personlig skyddsutrustning, impregneringsmedel för återimpregnering av personlig skyddsutrustning och produkter som har varit i bruk och som är lämpliga för fortsatt användning i befintligt skick eller efter reparation.

Stockholms stad bedömer att undantaget för kläder som innehåller minst 20 procent återvunnet material som kommer från avfall från slutanvändare, riskerar att medföra oönskade konsekvenser. Eftersom undantaget gäller produkten som helhet innebär det att även den icke återvunna delen kan innehålla PFAS i halter som annars skulle omfattas av förbudet. Det innebär också en risk för att undantaget kan utnyttjas för avsiktlig användning av PFAS, exempelvis för att ge kläder vatten- och smutsavvisande egenskaper. *Stockholms stad anser* därför att det finns skäl att säkerställa att undantaget inte medför incitament till avsiktlig användning av PFAS i kläder som omfattas av undantaget.

Stockholms stad anser vidare att undantaget för personlig skyddsutrustning enbart bör gälla produkter där användning av PFAS är nödvändig för att uppfylla skyddsfunktionen och där fullvärdiga PFAS-fria alternativ saknas.

3.6 Tillsyn och sanktioner

Stockholms stad tillstyrker förslaget om att Livsmedelsverkets ansvar för tillsyn över material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel inte ska gälla i fråga om det nationella förbudet mot PFAS i köksredskap. Kemikalieinspektionen och kommunerna kommer enligt befintliga regler att ha det övergripande ansvaret för tillsynen över det

nationella förbudet mot PFAS. Det bör även gälla för tillsynen över att förbudet följs i fråga om köksredskap. *Stockholms stad framhåller* samtidigt vikten av att tillsynsansvaret följs av tillgång till ändamålsenliga analysmetoder, vägledning och resurser för att förbudet ska få avsedd effekt.

Stockholm som ovan

Emilia Bjuggren
Kommunstyrelsens ordförande